

VILJAN ATT LÄRA NYTT

TEXT: HETTY ROOTH FOTO: MATTIAS LUNDBLAD

– Första terminerna tänkte jag att nu kommer det gamla människor, nu måste vi hålla tempot nere. Men det gör jag verkligen inte längre. Åldern spelar ingen roll, säger Thomas Lindgren som är cirkelledare i datakunskap för äldre i Uppsala. Suget efter nybörjarcirklar är riktigt stort idag.

– vi lever i ett informationssamhälle och vi kan inte stänga ner det. Vi kan inte glömma bort det och vi kan inte vara utan det. Därför är datakunskap en rättighet som börjar bli nästan lika viktig som att läsa och skriva, säger Thomas Lindgren.

Den fjärde basfärdigheten har datakunskandet kallats ibland. Läsa, skriva, räkna och

så hantera en dator. Det ska vi alla kunna om vi ska klara av att navigera i dagens och framtidens Sverige.

Thomas är mångårig cirkelledare på Studieförbundet i Uppsala. Hundtränare, jägare, fotograf. Och nu håller han datacirklar för ovana datoranvändare. För alla de som gick i skolan innan datorerna fanns. På den

tid, för inte alltför länge sedan, då datamaskinen var ett jättelikt siffersprutande monster som fyllde ett helt rum.

Ingen åldershänsyn

Han har kört datacirklar i tre år och säger att det nog är han som har lärt sig allra mest. Att den största förändringen har skett hos honom själv. Eftersom han har slutat att se på deltagarna som seniorer.

För åldern i datacirklarna har ingen betydelse, säger Thomas. Mycket av daorkunskapen sitter i fingrarna. Genom praktiska övningar fastnar färdigheterna. Man lär sig att använda datorn när man tränar upp motoriken och vänjer sig vid att trycka på tangenterna utan att tänka. Då spelar det ingen roll hur gammal man är.

– Det viktiga i alla nybörjarkurser är att ta hänsyn till den som kan minst i gruppen. Det blir ju av nödvändighet så att cirkelledaren pratar en hel del i början. Då måste ribban läggas på rätt nivå. Det gör också att man vinner respekt hos de andra cirkeldeltagarna.

– När deltagarna har fått en kunskapsbas kan vi arbeta som riktiga studiecirklar. I fortsättningskurserna kommer vi igång med grupparbeten och självständiga arbeten.

Fördelar

På sätt och vis kan äldre deltagare ha lättare att ta till sig datakunskapen än yngre, tror Thomas. Äldre har inte samma spärrar. De skäms inte över sin okunskap, som yngre ofta gör.

Äldre har också en klar fördel av att de har levt i ett samhälle där vi klarade oss utan datorer. De vet hur de ska hantera saker och

ting utan datorer, de vet att det går att skriva ett kvitto för hand. Medan vi som är yngre inte skulle överleva en dag utan internet.

Därför är det också viktigt att man som cirkelledare är medveten om att det finns mängder av kunskap i grupperna. Många av deltagarna har långa yrkesliv och utbildningar bakom sig och massor med erfarenheter. En del har kanske varit lärare själva.

Resurs

– Är man inte uppmärksam på de stora resurser som finns hos äldre kan man bli lätt överkörd som cirkelledare, säger han med ett litet leende. Och tillägger att han tycker att det är så väldigt roligt att ha datakurser för äldre.

– Det ger mig mycket. Deltagarna går verkligen här av egen fri vilja. De har motivationen med sig när de kommer. Viljan att lära sig något som är jätte viktigt. Det här är riktig folkbildning.

Och precis som i all folkbildning är den sociala biten viktig även i datacirklarna. Kaffepauserna och småpratet. Att träffa nya människor och att dela ett intresse med andra. ■

KUNSKAP ÖPPNAR DÖRRAR

Tio minuter efter cirkelns slut har nästan ingen rest sig från sin plats vid datorn. Ulla Åkerlund använder sin egen nyinköpta dator och löser ett sista problem med cirkelledarens hjälp. Anna-Greta Jurå kollar intresserat över hennes axel.

för Ulla Åkerlund och Anna-Greta Jurå är det tredje gången av nybörjarcirkeln i data. Mycket har hänt sen de kom hit första gången. Då hade ingen av dem vare sig en egen dator eller någon datavana.

Båda var lite oroliga för att de skulle kunna mindre än de andra cirkeldeltagarna. Halka efter direkt, inte hinna med, inte förstå. Att lära sig ett helt nytt område var ett steg som krävde mod.

Idag, några veckor senare har de handlat datorer, jämfört operativsystem, skickat e-post, använt Google och YouTube. Och redan pratar båda om att gå fortsättningskurserna.

Båda tycker att de äntligen börjat få tillgång till en viktig del av det dagliga livet som har hållits stängd för dem. Betala räkningar, beställa biljetter, handla på internet, skicka mail till barnbarnen, spara bilder. Allt sammans är saker som inte har varit möjliga att göra för dem.

– Jag har känt mig så som en analfabet måste känna, säger Anna-Greta. Som en människa som inte kan läsa och skriva. Jag har känt mig utanför, utestängd. Dum helt enkelt. Och det är ju en helt ny värld. Mängder av ord och termer som har varit helt okända för oss.

Som ett nytt språk

Ändå värjde de sig båda rätt länge, intalade sig själva att de inte var intresserade. Vadå

datorer? Nej tack. Att gå en datakurs kändes rätt avlätset. Men till slut tröttnade de båda på att gång på gång hamna utanför när det handlade om internet och e-post.

– Jag tröttnade på att jämt höra: Jaså har du inte e-post? Har du inte ens en dator, säger Ulla.

– Nu ångrar jag att jag inte lärde mig det här tidigare. Jag var osäker från början, trodde inte ens att jag skulle komma med i cirkeln för att jag inte kunde någonting. Men istället har det varit roligt hela tiden. Från att lära sig var knapparna sitter till att surfa på internet.

– Och snart kan vi göra vad vi vill, titta på recept, prata med barnbarnen, kolla TV-program som man missat.

Allt är möjligt. ■

